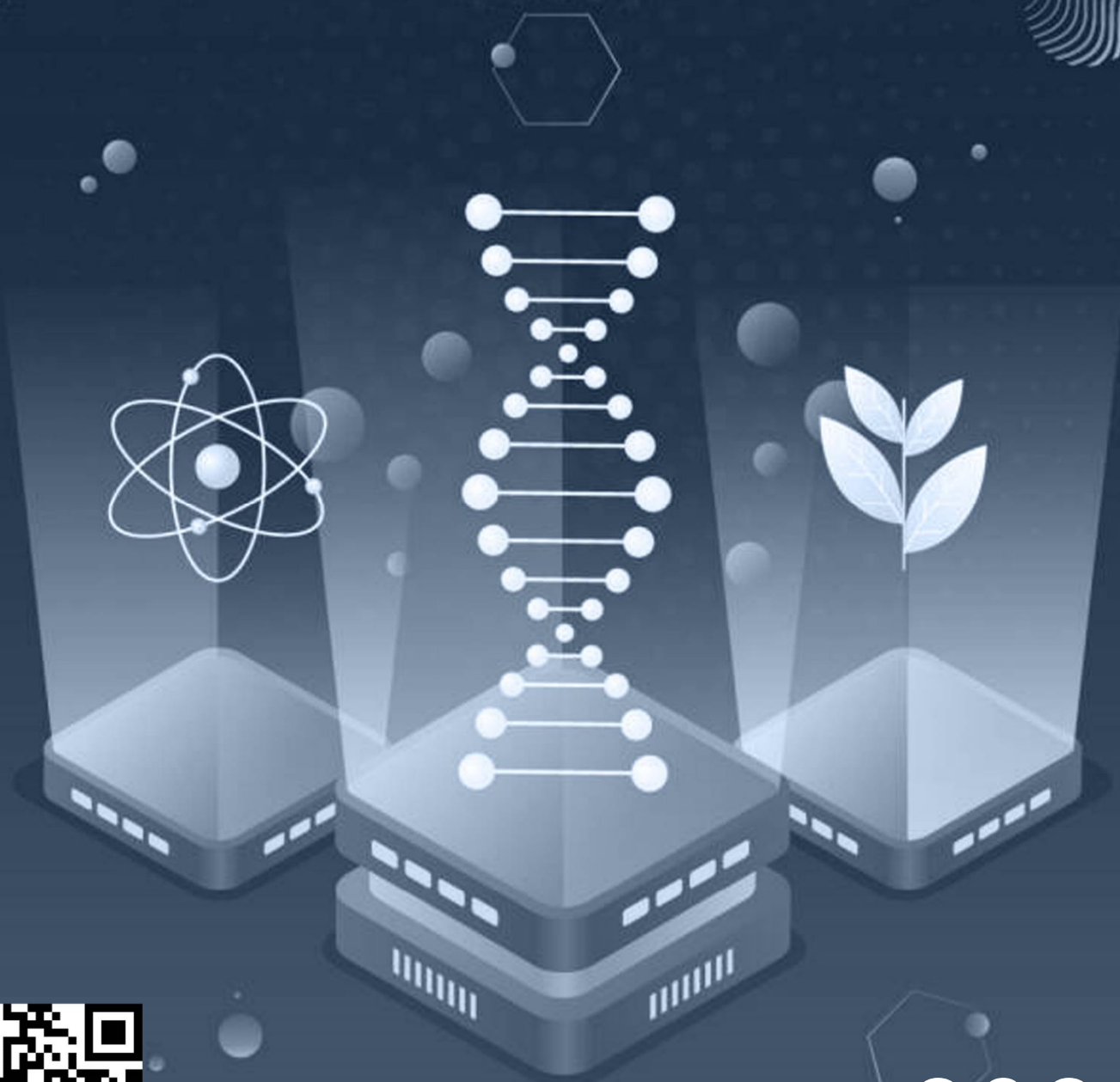

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 8 **2026**

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 8 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»
ТОМ 4, НОМЕР 8

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»
VOLUME 4, ISSUE 8

TOШKENT-2026

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№8 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-8>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

1.Sabirov Mansur Ruzmetovich.

IX–XII ASRLARDA XORAZMNING YEVROOSIYO SAVDOSIDAGI O‘RNI: TARIXIY VA ARXEOLGIK MANBALAR TAHLILI.....7

2.Xabibullo Xoji Muxammadyusuf Alisher o‘g‘li.

TURKISTONDA QIZLAR TA‘LIMINING INSTITUTSIONAL SHAKLLANISHI VA KUNDALIK AMALIYOTI.....11

3.Reyimbayeva Onaxon Ergash qizi.

XORAZM TAXYASINING QADIMGI DAVRLARDAN BUGUNGI KUNGACHA BO‘LGAN TARIXIY-ETNOLOGIK TARAQQIYOTI.....17

4.Abdalniyazova Moxira Davronbekovna.

XORAZM AHOLISINING HUNARMANDCHILIK AN‘ANALARI VA TRANSFORMATSIYASI (MISGARLIK HUNARI MISOLIDA).....23

5.G‘afurova Mahliyobonu Ulug‘bek qizi.

QADIMGI XORAZM VOHASI AHOLISINING JOYLASHISH XUSUSIYATLARI.....29

6.Tadjiyeva Feruza Jumabayevna.

1838-YILGI XIVA–ORENBURG YOZISHMALARIDA ELCHILIK MAQOMI VA SIYOSIY ISHONCH.....34

FILOLOGIYA

1.Raximova Nargiza Baxshullayevna.

QADIMGI INGLIZ EPIK MATNLARINI ANTROPOSENTRIK TALQIN QILISHNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI.....39

2.Niyozmetova Ro‘za Rejabboy qizi.

GID-TARJIMONLIK FAOLIYATIDA VERBAL-NOVERBAL VA LINGVOKULTUROLOGIK OMILLARNING MADANIYATLARARO MULOQOTDAGI O‘RNI.....44

IQTISOD

1.Ulug‘muradova Nodira Berdimuradovna.

KICHIK BIZNES SOHASIDA INSON KAPITALI VA MEHNAT MUNOSABATLARINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI VA KO‘RSATKICHLAR TIZIMI.....47

2.O‘sarov Abdulla Davronqulovich.

TURIZM SOHASI BARQAROR RIVOJLANISHINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEXANIZMI VA UNING TARKIBIIY ELEMENTLARI.....55

3.Raximov Matqurbon Ravshanbek O‘g‘li.

ENERGIYA SAMARADORLIGIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHNING STRATEGIK MEXANIZMLARI.....62

4.Raximbaev Musobek Komiljon o‘g‘li.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARIDA AKADEMIK JARAYONLARNI BOSHQARISHNING IQTISODIIY MOHIYATI VA ZARURATI.....67

5.Latipov Xursandbek Durdiboy o‘g‘li.

TASHQI SAVDO INFRATUZILMASINING XORIJ MAMLAKATLARI TAJRIBASI VA UNI MINTAQA IQTISODIYOTIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI.....71

6.A.Sh.Kuliboyev.

TIBBIY XIZMATLAR BO‘YICHA MOLIYAVIY HISOBOT KO‘RSATKICHLARINING REGRESSION TAHLILI.....76

PEDAGOGIKA

1.Matrizayeva To‘maris Jumamirat qizi.

BO‘LAJAK TARBIYACHILARDA BADIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI.....89

PSIXOLOGIYA

1.Shirinov Sardorbek Avazovich.

IJTIMOY TARMOQLARDAGI TAQQOSLASHNING YOSHLAR PSIXOLOGIK FAROVONLIGIGA TA‘SIRI.....94

2.Raximova Mo‘minaxon Zokirjonovna.

KASBIY USTANOVKALARNI SHAKLLANTIRISH ORQALI ONGLI KASB TANLASHNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....98

Latipov Xursandbek Durdiboy o'g'li

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch Davlat Universiteti mustaqil izlanuvchisi

**TASHQI SAVDO INFRATUZILMASINING XORIJ MAMLAKATLARI TAJRIBASI VA
UNI MINTAQA IQTISODIYOTIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI**<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.23194674>**Annotatsiya**

Maqolada tashqi savdo infratuzilmasi – transport-logistika tizimi, chegara-bojxona infratuzilmasi, quruq portlar, erkin iqtisodiy zonalar va raqamli savdo platformalarining xorijiy mamlakatlardagi rivojlanish tajribasi tahlil qilingan. Singapur, Niderlandiya, Germaniya, Xitoy, Qozog'iston va Birlashgan Arab Amirliklari misolida infratuzilmaviy yechimlarning tashqi savdo samaradorligiga ta'siri o'rganilgan. Shuningdek, mintqa, jumladan O'zbekiston sharoitida xorijiy tajribalarni qo'llash orqali tranzit salohiyatini va eksport-import infratuzilmasini rivojlantirish yo'nalishlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: tashqi savdo infratuzilmasi, transport-logistika markazlari, tranzit salohiyati, quruq portlar, bojxona infratuzilmasi, raqamli savdo, erkin iqtisodiy zona.

**FOREIGN COUNTRIES' EXPERIENCE IN FOREIGN TRADE INFRASTRUCTURE
DEVELOPMENT AND OPPORTUNITIES FOR ITS APPLICATION IN THE REGIONAL
ECONOMY****Annotation**

The article analyzes foreign experience in developing foreign trade infrastructure, including transport and logistics systems, border and customs infrastructure, dry ports, free economic zones and digital trade platforms. Using the examples of Singapore, the Netherlands, Germany, China, Kazakhstan and the United Arab Emirates, the impact of infrastructural solutions on foreign trade efficiency is examined. The article also substantiates directions for developing transit potential and export-import infrastructure in the region, including Uzbekistan, by adapting international practices to local conditions.

Keywords: foreign trade infrastructure, transport-logistics hubs, transit potential, dry ports, customs infrastructure, digital trade, free economic zone.

**ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН В РАЗВИТИИ ИНФРАСТРУКТУРЫ ВНЕШНЕЙ
ТОРГОВЛИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ЭКОНОМИКЕ РЕГИОНА****Аннотация**

В статье проанализирован зарубежный опыт развития инфраструктуры внешней торговли – транспортно-логистических систем, пограничной и таможенной инфраструктуры, сухих портов, свободных экономических зон и цифровых торговых платформ. На примере Сингапура, Нидерландов, Германии, Китая, Казахстана и Объединённых Арабских Эмиратов рассмотрено влияние инфраструктурных решений на эффективность внешней торговли.

Также обоснованы направления развития транзитного потенциала и экспортно-импортной инфраструктуры региона, включая Узбекистан, на основе адаптации международного опыта.

Ключевые слова: инфраструктура внешней торговли, транспортно-логистические центры, транзитный потенциал, сухие порты, таможенная инфраструктура, цифровая торговля, свободная экономическая зона.

Kirish va dolzarbligi

Zamonaviy jahon iqtisodiyotida tashqi savdo infratuzilmasi – transport tarmoqlari, logistika markazlari, chegara-bojxona xizmatlari, quruq portlar va raqamli savdo tizimlari – mamlakat yoki mintaqaning xalqaro bozorlarga integratsiyalashuv darajasini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylandi. Infratuzilma sifati past bo'lgan mamlakatlarda hatto raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarilsa ham, yuqori tashish xarajatlari va bojxona to'siqlari eksport samaradorligini pasaytiradi.

O'zbekiston Sharq va G'arbni bog'lovchi qulay geografik o'rinda joylashgan bo'lib, uning hududidan xalqaro ahamiyatga ega 4 ming kilometr ga yaqin tranzit yo'laklari va 4 700 kilometrlik temir yo'l tarmog'i o'tadi. Shunga qaramay, mamlakatning global tranzit yuk aylanmasidagi ulushi hozircha 1–2 foizdan oshmayapti, garchi 2025-yilda tranzit yuk tashish hajmi 15,3 million tonnani tashkil etib, 2021-yilga nisbatan 54 foizga o'sgan bo'lsada, mavjud salohiyat bundan ancha yuqoridir[1].

2025-yilda O'zbekistonning umumiy tashqi savdo aylanmasi o'tgan yilga nisbatan 20,7 foizga oshib, 81,17 milliard dollarga yetdi, bunda eksport 33,8 milliard, import esa 47,3 milliard dollarni tashkil etdi[2]. Savdo hajmining bunday jadal o'sishi tashqi savdo infratuzilmasiga bo'lgan yukni oshirib, transport-logistika, bojxona va raqamli savdo tizimlarini zudlik bilan modernizatsiya qilish zaruratini kuchaytirmoqda. Shu sababli xorij mamlakatlarining tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirish borasidagi ilg'or tajribasini o'rganish va uni mintaqaga sharoitiga moslashtirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Metodlar va o'rganilganlik darajasi

Tadqiqotda tizimli, qiyosiy va statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Xorijiy mamlakatlarning tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirish tajribasi mintaqaga sharoiti bilan solishtirildi, infratuzilma elementlari (transport, chegara-bojxona, raqamli tizimlar, erkin zonalar) yagona tizim sifatida tahlil qilindi. Infratuzilmaviy ko'rsatkichlar sifatida tranzit yuk hajmi, yetkazib berish muddati, chegarada kutish vaqti va logistika xarajatlari asos qilib olindi.

Tashqi savdo infratuzilmasi masalasi iqtisodiyot fanida xalqaro savdo nazariyalari, yangi iqtisodiy geografiya va logistika samaradorligi konsepsiyalari bilan uzviy bog'liq holda o'rganiladi. P. Krugman ishlab chiqargan yangi iqtisodiy geografiya nazariyasida transport xarajatlarining pasayishi ishlab chiqarishning hududiy jamlanishi va savdo hajmining o'sishiga olib kelishi asoslangan. N. Limao va E. Venablesning tadqiqotlarida geografik jihatdan noqulay joylashgan, dengizga chiqish imkoniyati bo'lmagan mamlakatlar uchun transport infratuzilmasi sifati savdo xarajatlarining eng muhim omili ekanligi ko'rsatib berilgan[3].

O'zbekiston kabi quruqlikka tutash mamlakatlar uchun alohida ahamiyatga ega. Jahon banki tomonidan ishlab chiqilgan Logistika samaradorligi indeksi (LPI) metodologiyasida bojxona rasmiylashtiruv tezligi, infratuzilma sifati, tranzit narxlari va yetkazib berish muddatining aniqligi mamlakatlarning logistika raqobatbardoshligini baholovchi asosiy mezonlar sifatida qoraladi. YuNKTAD tomonidan tayyorlangan dengiz transporti sharhlarida esa port infratuzilmasi va konteynerlashtirish darajasi xalqaro savdoga integratsiyalashuvning kalit omili sifatida ko'rsatiladi. M. Porterning raqobatbardoshlik nazariyasi esa infratuzilmani nafaqat texnik, balki institutsional omil – sifat nazorati, klasterlashuv va davlat-xususiy sheriklik tizimi sifatida ham talqin qiladi [4].

Ushbu ilmiy yondashuvlar tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirish faqat yo'l va terminal qurishdan iborat emasligini, balki bojxona jarayonlarini raqamlashtirish, transport turlari o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash va institutsional muhitni takomillashtirishni ham o'z ichiga olishi lozimligini ko'rsatadi.

Natijalar va muhokama

Xorij mamlakatlari tajribasi shuni ko'rsatadiki, tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirishda yuqori natijaga erishgan davlatlar transport tarmog'ini kengaytirish bilan bir qatorda bojxona jarayonlarini raqamlashtirish, ko'p tarmoqli (multimodal) logistika markazlarini yaratish va erkin iqtisodiy zonalar tizimini shakllantirishga alohida e'tibor qaratadi (1-jadval).

1-jadval

Tashqi savdo infratuzilmasi bo'yicha xorij mamlakatlari tajribasi va mintaqa uchun qo'llash imkoniyatlari

Mamlakat	Asosiy tajriba	Tashqi savdo infratuzilmasiga ta'siri	Mintaqa (O'zbekiston) uchun qo'llash imkoniyati
Singapur	Dunyodagi eng yirik qayta eksport portlaridan biri, yagona bojxona-savdo oynasi (TradeNet), erkin port zonasi va yuqori darajadagi raqamli boshqaruv tizimi.	Yuk qayta ishlash muddati bir necha soatgacha qisqaradi, tranzit va qayta eksportdan barqaror daromad shakllanadi, mamlakat mintaqaviy savdo-logistika markaziga aylanadi.	O'zbekistonda yagona elektron bojxona oynasini rivojlantirish, Toshkent va Navoiy quruq portlarini xalqaro logistika tuguniga aylantirish.
Niderlandiya	Rotterdam porti atrofida shakllangan transport-logistika klasteri, ko'p tarmoqli (multimodal) tashish tizimi va Yevropaning ichki suv yo'llari bilan uzviy bog'liqlik.	Port hududida qo'shimcha qiymat yaratuvchi xizmatlar (qadoqlash, saralash, distributsiya) rivojlanadi, tranzit yuklarning katta qismi mintaqada qayta ishlanadi.	Angren, Yangiyo'l va Ohangaron tumanlarida tranzit yuklarni qayta taqsimlovchi ko'p tarmoqli logistika markazlarini rivojlantirish.
Germaniya	Yevropaning markaziy transport xabi, avtomobil, temir yo'l va suv yo'llarining uyg'unlashgan tizimi, xususiy va davlat logistika operatorlarining hamkorligi.	Yuk tashish vaqti va xarajatlari sezilarli qisqaradi, sanoat va savdo infratuzilmasi bir-birini to'ldiradi, eksport-import jarayonlari raqamlashtirilgan.	Milliy transport-ekspeditorlik operatorlarini rivojlantirish, 3PL va undan yuqori darajadagi logistika xizmatlari bozorini shakllantirish.
Xitoy	"Bir makon, bir yo'l" tashabbusi doirasida quruqlik va temir yo'l transport yo'laklarini keng ko'lamda rivojlantirish, chegara o'tish punktlarini zamonaviylashtirish.	Markaziy Osiyo va Yevropa bilan tranzit aloqalar kengayadi, blok poyezdlar orqali yuk tashish muddati va xarajati qisqaradi.	Xitoy - Qirg'iziston - O'zbekiston temir yo'lini qurish, chegara o'tkazish punktlarida "yashil yo'lak" tizimini joriy etish.
Qozog'iston	Xorgos va Oltinko'l quruq portlari, Aqtau va Qo'riq dengiz portlari asosida shakllangan tranzit-logistika tizimi, mintaqaviy transport yo'laklarini faol rivojlantirish.	Xitoy-Markaziy Osiyo-Yevropa yo'nalishidagi tranzit yuk oqimlarining katta qismini o'ziga jalb qiladi, tranzitdan barqaror valyuta tushumi shakllanadi.	Qozog'iston bilan Uchquduq - Qizilo'rda yo'nalishini rivojlantirish, Xorgos va Aqtau portlaridan qo'shma foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish.
Birlashgan	Jabal Ali erkin iqtisodiy	Xorijiy investitsiyalar va	Termiz va Navoiyda

Arab Amirliklari	zonasi va porti asosida shakllangan xalqaro savdo-logistika markazi, soliq va bojxona imtiyozlari, yagona raqamli hujjat aylanishi.	qayta eksport hajmi keskin oshadi, mintaqaviy xalqaro tranzit va distributsiya markaziga aylanadi.	erkin iqtisodiy-logistika zonalarini kengaytirish, xorijiy logistika operatorlari uchun soliq-bojxona imtiyozlarini kuchaytirish.
------------------	---	--	---

Xorijiy mamlakatlar tajribasi tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirishda transport yo‘laklari, multimodal logistika, raqamli bojxona tizimlari, erkin iqtisodiy zonalar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari muhim ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi. Singapur va BAA tajribasida raqamlashtirish hamda bojxona imtiyozlari ustuvor bo‘lsa, Niderlandiya va Germaniyada transport turlarining integratsiyasi hamda qo‘shimcha logistika xizmatlarini rivojlantirish asosiy o‘rin egallaydi. Xitoy va Qozog‘iston tajribasi esa xalqaro transport yo‘laklari va quruq portlar orqali tranzit salohiyatini oshirish mumkinligini tasdiqlaydi. O‘zbekiston uchun mazkur tajribalarni quruq portlar, multimodal logistika markazlari, elektron bojxona tizimi va xalqaro transport yo‘laklarini rivojlantirish orqali moslashtirish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa va takliflar

Tashqi savdo infratuzilmasini rivojlantirish mintaqaviy iqtisodiyoti, jumladan O‘zbekiston uchun strategik ahamiyatga ega, chunki bu yo‘nalish nafaqat eksport-import xarajatlarini kamaytiradi, balki mamlakatning xalqaro tranzit tizimidagi o‘rnini mustahkamlaydi, xorijiy investitsiyalarni jalb qiladi va yangi ish o‘rinlari yaratadi. Tahlil natijalariga ko‘ra, e‘tibor faqat transport tarmog‘ini kengaytirishga emas, balki infratuzilmaning barcha bo‘g‘inlarini – transport, bojxona, raqamli tizim va institutsional muhitni – uzviy bog‘lashga qaratilishi kerak.

Tahlil va natijalar asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- Bojxona va chegara xizmatlarini to‘liq raqamlashtirish, yagona elektron oyna va “bir to‘xtash” tamoyilini barcha chegara o‘tkazish punktlarida joriy etish lozim.
- Xitoy – Qirg‘iziston – O‘zbekiston va Transafg‘on temir yo‘llarini qurishni yakunlash orqali Sharq-G‘arb va Shimol-Janub yo‘nalishlaridagi transport yo‘laklari quvvatini oshirish kerak.
- Logistika infratuzilmasiga xorijiy va xususiy investitsiyalarni jalb qilish uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini, jumladan soliq va bojxona imtiyozlarini kengaytirish muhim.
- Milliy transport-ekspeditorlik operatorlarini rivojlantirish va 3PL hamda undan yuqori darajadagi logistika xizmatlari bozorini shakllantirish zarur.
- Tranzit va eksport yuklarini real vaqt rejimida kuzatish imkonini beruvchi yagona raqamli platforma yaratish lozim.
- Mintaqaviy transport-logistika hamkorligini kuchaytirish, xususan Qozog‘iston bilan Xorgos va Aqtau portlaridan qo‘shma foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Xulosa qilib aytganda, xorij mamlakatlari tajribasidan foydalanishning eng maqbul yo‘li ularni ayni holicha ko‘chirish emas, balki milliy va mintaqaviy sharoitga moslashtirib joriy etishdir. Ana shunda tashqi savdo infratuzilmasi oddiy yordamchi bo‘g‘indan xalqaro raqobatbardoshlikni ta‘minlovchi, tranzit va eksport daromadlarini oshiruvchi strategik iqtisodiy mexanizmga aylanadi.

Iqtibos

1) O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi. Transport-logistika tizimini rivojlantirish va tranzit salohiyatidan samarali foydalanish bo‘yicha takliflar taqdimoti. 2026-yil, 1-iyul. — O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy veb-sayti: [HTTPS://PRESIDENT.UZ/OZ/LISTS/VIEW/9370](https://president.uz/oz/lists/view/9370)

- 2) O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil yanvar–dekabr oylaridagi tashqi savdo aylanmasi bo‘yicha ma‘lumotlar. Rasmiy sayt: **[HTTPS:WWW.STAT.UZ](https://www.stat.uz)**
- 3) Krugman, P. “Increasing Returns and Economic Geography”. Journal of Political Economy, 1991, Vol. 99, No. 3, pp. 483–499.
- Limão, N., Venables, A. J. “Infrastructure, Geographical Disadvantage, Transport Costs, and Trade”. The World Bank Economic Review, 2001, Vol. 15, No. 3, pp. 451–479.
- 4) Porter, M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990.
- 5) O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. O‘zbekiston Respublikasi tashqi savdo aylanmasi: 2025-yil yanvar–dekabr yakunlari bo‘yicha ma‘lumotlar.

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatarga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].